

Informace o realizaci protipovodňových opatření v České republice za rok 2014 v gesci Ministerstva zemědělství

1. Úvod

Povodňové situace představují na území České republiky největší hrozby přírodních katastrof. Tato skutečnost je dána polohou České republiky v kontinentálním i celosvětovém měřítku. Vzniku povodní nelze zabránit, lze pouze zmírnit jejich dopad na životy a majetek obyvatel. Tato skutečnost velmi významně ovlivňuje postoj Ministerstva zemědělství a správců vodních toků k této problematice.

Povodně na našem území způsobily za posledních 17 let škody za cca 190 mld. Kč a významně vstoupily do života společnosti. Po extrémní povodni na Moravě v roce 1997 bylo zřejmé, že povědomí o existenci mimořádných povodní bylo ve všech oblastech života státu velice nízké. Důsledkem této skutečnosti byla jak elementární nepřipravenost na přírodní povodňové katastrofy, tak významná opomenutí a nesystémovost v rozvoji území podél vodních toků, k nimž došlo během téměř 100letého období bez významných povodní. Následující tabulka uvádí pouze roky významných povodňových situací na území České republiky.

Povodně v letech 1997–2014 z hlediska počtu ztrát na lidských životech a výše povodňových škod

Povodňová situace [rok]	Počet ztrát na lidských životech	Povodňové škody [mil. Kč]	
		celkové	z toho na VH dílech v majetku státu
1997	60	62 600	6 600
1998	10	1 800	
2000	2	3 800	606
2001	0	1 000	100
2002	16	75 100	4 630
2006	9	6 200	2 238
2009	15	8 500	1 392
2010	8	15 200	3 400
2013	15	15 400	2 196
Celkem	135	189 600	21 162

2. Důvod předložení materiálu

V návaznosti na usnesení č. 383 ze dne 12. dubna 2006 schválila vláda České republiky svým usnesením č. 496 ze dne 10. května 2006 financování protipovodňových opatření zajišťovaných Ministerstvem zemědělství.

Na základě usnesení vlády č. 496 ze dne 10. května 2006 (bod II/5) bylo uloženo ministru zemědělství předkládat pravidelně po projednání s ministrem financí vždy do 30. dubna každého kalendářního roku, počínaje rokem 2008, Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky informaci o realizaci protipovodňových opatření v České republice za předchozí kalendářní rok v gesci Ministerstva zemědělství. První informace byla

Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky předložena v dubnu 2008 a v současné době se předkládá již osmá informace v pořadí.

3. Realizace programů protipovodňových opatření v období do roku 2014

Struktura programů prevence před povodněmi

Název programu / podprogramu
129 120 Podpora prevence před povodněmi II
129 122 Podpora protipovodňových opatření s retencí
129 123 Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků
129 124 Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl
129 125 Podpora vymezování záplavových území a studií odtokových poměrů
129 126 Podpora zadržování vody v suchých nádržích na drobných vodních tocích
129 260 Podpora prevence před povodněmi III
129 262 Podpora protipovodňových opatření s retencí
129 263 Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků
129 264 Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl
129 265 Podpora vymezování záplavových území a studií odtokových poměrů
129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží
129 132 Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží
129 133 Odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží
129 134 Odstraňování havarijních situací na rybnících a vodních nádržích

Do výčtu programů v gesci Ministerstva zemědělství jsou pro potřeby této zprávy zahrnuty výhradně projekty na prevenci před povodněmi. Projekty na odstraňování povodňových škod nejsou zahrnuty, protože v rámci těchto opatření dochází k uvedení vodních děl do původního stavu před povodní. Výjimkou zůstává podprogram 129 133 Odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží, jelikož u řady akcí k odstranění povodňových škod se zároveň zkvalitňuje jejich preventivní účinek při případné další povodni (zejm. odolnost břehů, zvýšení retenčního prostoru vodních děl, zabezpečení bezpečnostních přelivů na Q₁₀₀ apod.).

Dotační tituly, které se týkají souběhu veřejných a soukromých zájmů (čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU), byly řádně oznámeny Evropské Komisi. Tato problematika se týkala pouze programu 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží. Evropská komise dne 10. 8. 2007 pod č. j. K(2007)3935 rozhodla, že „Státní podpora N 867/2006 – Česká republika Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží“ je považována za slučitelnou se společným trhem podle čl. 87 odst. 3 písm. c) Smlouvy o ES. Evropská komise dne 2. 10. 2013 pod č. j. C(2013)6245 final rozhodla, že „Státní podpora SA.35864 (2012/N) – Česká republika odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží“ a „Státní podpora SA.35863 (2012/N) – Česká republika Odstranění havarijních stavů na rybnících a vodních nádržích“ jsou považovány za slučitelné se Smlouvou o fungování Evropské unie.

3.1 Program 129 120 Podpora prevence před povodněmi II (2007–2014)

Tento program navazoval na úspěšnou I. etapu programu (229 060), která byla realizována v letech 2002–2007 a byla zaměřena zejména na území zasažené povodní v roce 1997 (povodí Moravy, Odry a horního Labe). Finanční náklady I. etapy byly ve výši cca 4,043 mld. Kč a bylo realizováno cca 435 akcí, jimiž bylo ochráněno více než 315 tis. obyvatel České republiky. Celková hodnota ochráněného majetku v této etapě činila více než 240 mld. Kč. V rámci této I. etapy se preventivní investiční opatření soustředila především na budování technických prvků, jejichž realizace přinesla konkrétní a ekonomicky doložitelnou účinnost v hydrologických povodích.

Usnesením vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády č. 383 ze dne 12. dubna 2006 a č. 496 ze dne 10. května 2006 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v letech 2007–2012 realizaci II. etapy programu Podpora prevence před povodněmi II v rozsahu dotačních prostředků ve výši 10 mld. Kč, a to v následujícím členění finančních zdrojů:

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	1,0	6,0	3,0

Upravená dokumentace programu 129 120, schválená usnesením vlády č. 1527 ze dne 1. prosince 2008, předpokládala změnu rozpočtového rámce rozšířeného na roky 2007–2013 s tím, že muselo být zajištěno kofinancování programu 129 120 ze státního rozpočtu na roky 2007–2013 v celkové výši 1 mld. Kč.

Usnesením č. 365 ze dne 24. května 2010 vláda schválila rozšíření náplně programu 129 120 o podprogram 129 126 „Podpora zadržování vody v suchých nádržích na drobných vodních tocích“. Zároveň posílila finanční rámec programu o 1 mld. Kč přesunutím finančních prostředků úvěru EIB z programu 129 130.

V souvislosti s novelou zákona o zrušení Fondu národního majetku (zákon č. 178/2005 Sb.), která byla přijata dne 20. 12. 2011 a nabyla účinnosti ke dni 17. 1. 2012, přišlo Ministerstvo zemědělství o finanční prostředky na realizaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II ve výši cca 1,4 mld. Kč. Tyto prostředky měly být využity v letech 2012 a 2013 ke kofinancování úvěru od EIB. Finanční prostředky byly z tohoto důvodu čerpány ze státního rozpočtu.

V roce 2013 byla v důsledku červnové povodně usnesením vlády č. 682 ze dne 4. září 2013 schválena třetí změna dokumentace programu 129 120, která prodloužila trvání programu o jeden rok (do konce roku 2014) a posílila finanční rámec programu o 183 mil. Kč přesunutím finančních prostředků úvěru EIB z programu 129 130. Počítala s celkovými dotačními prostředky ve výši 10,22 mld. Kč (viz tabulka níže).

Dotační prostředky na program 129 120 dle poslední dokumentace schválené usnesením vlády č. 682 ze dne 4. září 2013

Zdroj	Státní rozpočet	Státní rozpočet (VPS)	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací /OSFA
Částka (mld. Kč)	0,724	0,400	7,183	1,916

Hlavním cílem II. etapy programu bylo další snižování úrovně ohrožení a povodňových rizik v záplavových oblastech vodních toků, posílení akumulace v údolních nivách a zvýšení

kapacit koryt v intravilánech. Investiční akce financované v rámci II. etapy měly výraznější systémový charakter díky zapracování výsledků studií (studie odtokových poměrů a stanovení záplavových území) zpracovaných v rámci I. etapy programu.

Věcné cíle programu byly podloženy zkušeností z průběhu velkých povodní na našem území v posledních deseti letech. Program byl zaměřen zvláště na realizaci opatření v nejrizikovějších lokalitách podél našich významných vodních toků. Metodika hodnocení priorit ve II. etapě programu upřednostňovala projekty s největším efektem účinku ochrany obyvatel a majetku vzhledem k vynaloženým finančním prostředkům. Akce zařazené do programu zahrnovaly cíle a opatření uvedené v Plánu hlavních povodí České republiky schváleném usnesením vlády č. 562 ze dne 23. května 2007 a závazné části Plánu hlavních povodí České republiky vyhlášené nařízením vlády č. 262/2007 Sb. a v plánech oblastí povodí, resp. jejich závazných částech schválených kraji.

Součástí programu bylo rovněž získání podkladů pro návrhy protipovodňových opatření v budoucnu (studijní podprogram 129 125) a na protipovodňová opatření stavebního charakteru s plánovaným výrazně větším rozsahem investic. V rámci programu se vhodně doplňovala opatření (akce) na drobných vodních tocích i opatření pro zvládání extrémních povodňových situací na významných vodních tocích. Opatření na drobných vodních tocích (mimo intravilány obcí) měla charakter přírodně blízkých opatření. Nově zařazený podprogram 129 126 reagoval na opakující se výskyt „přítalových povodní“ a byl zaměřen na snižování rizika povodní z přítalových srážek na drobných vodních tocích výstavbou (rekonstrukcí) suchých nádrží v kombinaci s případnou úpravou koryt vodních toků. Žadateli a příjemci finančních prostředků v tomto podprogramu mohly být pouze obce.

Dokumentace programu obsahovala i postup pro předkládání návrhů opatření potenciálními ochráněnými subjekty (obce, města, sdružení obcí) nebo kraji. Opatření na stabilizaci odtokových poměrů v krajině, revitalizace a snížení eroze nebyla součástí programu. Tento typ opatření byl realizován především z podpor v gesci Ministerstva životního prostředí financovaných převážně z Operačního programu Životní prostředí.

Při řízení programu byl nastaven objektivní systém hodnocení a zařazování akcí do programu a rovněž mechanismus administrace akcí navrhovatelů protipovodňových opatření z řad měst a obcí.

V roce 2014 již nedošlo v rámci programu k zahájení nových stavebních akcí, ale pouze k dofinancování zbývajících akcí v rámci programu, především těch, jejichž výstavba byla zpožděna v důsledku povodní roku 2013.

Program 129 120 – přehled skutečného čerpání v letech 2007–2014 (v mil. Kč)

Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Úvěr EIB	0	308,0	1 316,6	634,6	816,1	1 682,3	2 220,0	135,5	7 113,1
FNM/OSFA ¹⁾	0	140,0	450,0	650,0	404,4	271,1	11,1	0	1 926,6
SR	193,8	341,4	29,5	99,5	0	0	30,3	10,1	704,6
SR (VPS)	0	0	0	0	0	0	368,2	15,9	384,1
Celkem dotace	193,8	789,4	1 796,1	1 384,1	1 220,5	1 953,4	2 629,6	161,5	10 128,4
Vlastní zdroje ²⁾	106,4	99,5	198,2	318,2	107,2	103,3	142,7	43,1	1 118,6
Celkem	300,2	888,9	1 994,3	1 702,3	1 327,7	2 056,7	2 772,3	204,6	11 247,0

Pozn.: ¹⁾ Výnosy z privatizací, po novele zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky (zákon o zrušení Fondu národního majetku). Novelou uvedeného zákona ze dne 20. 12. 2011 byly finanční prostředky alokované na financování programu sníženy na 1 590 mil. Kč. V roce 2011 byl program posílen částkou 54,4 mil. Kč z prostředků OSFA a následně pak v letech 2012 a 2013 celkovou částkou 282,2 mil. Kč.

²⁾ Odchylky ve vlastních zdrojích oproti minulým zprávám jsou způsobeny upřesněním nákladů na výkupy pozemků uskutečňovaným po dokončení staveb. Konečná výše vlastních zdrojů bude vyčíslena až po závěrečném vyhodnocení všech akcí programu

Program 129 120 – přehled skutečného čerpání v letech 2007–2014 dle jednotlivých investorů (v mil. Kč)

Investor	Dotační prostředky							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Povodí Labe	6,277	222,835	282,353	658,519	515,329	861,026	996,957	5,375
Povodí Moravy	26,616	51,997	93,109	92,690	373,190	246,552	660,215	76,431
Povodí Odry	37,853	101,087	191,102	191,901	128,556	105,732	199,223	0
Povodí Ohře	9,111	53,095	25,124	35,963	37,111	186,112	76,037	0,118
Povodí Vltavy	58,357	216,604	401,489	169,910	79,954	402,745	569,697	58,898
Lesy ČR	42,992	63,803	99,138	74,766	82,357	121,536	71,180	0
ZVHS ^{*)}	12,617	63,940	92,813	66,631	0	0	0	0
Obce	0	11,400	75,695	33,676	3,996	29,736	56,267	20,659
Hl. m. Praha	0	4,600	535,314	60,086	0	0	0	0
Celkem	193,823	789,361	1 796,137	1 384,142	1 220,493	1 953,439	2 629,576	161,481

Pozn.: ^{*)} Zemědělská vodohospodářská správa, zrušená ke dni 31. 12. 2010.

Podle schválené dokumentace programu 129 120 odpovídal průměrný podíl vlastních zdrojů cca 5 % z celkových nákladů, tedy z celkových 11 mld. Kč určených na realizaci programu by měly vlastní zdroje investorů činit cca 550 mil. Kč. Z tabulky vyplývá, že podíl investorů na celkových nákladech činil dvojnásobek, tedy 10 %. Tato skutečnost ve svém důsledku umožnila realizovat větší objem protipovodňových opatření.

Program 129 120 – přehled skutečného celkového čerpání v letech 2007–2014 a vlastních zdrojů dle jednotlivých investorů (v mil. Kč)

Investor	Dotační prostředky	Vlastní zdroje	Celkem	% z celkové částky	
				Dotace	Vlastní zdroje
Povodí Labe	3 548,671	147,733	3 696,404	96,0	4,0
Povodí Moravy	1 620,800	116,363	1 737,163	93,3	6,7
Povodí Odry	955,454	134,742	1 090,196	87,6	12,4
Povodí Ohře	422,671	26,810	449,481	94,0	6,0
Povodí Vltavy	1 957,654	216,371	2 174,025	90,1	9,9
Lesy ČR	555,772	186,665	742,437	74,9	25,1
ZVHS ^{*)}	236,001	0	236,001	100,0	0
Obce	231,429	44,317	275,746	83,9	16,1
Hl. m. Praha	600,000	245,584	845,584	71,0	29,0
Celkem	10 128,455	1 118,586	11 247,037	90,1	9,9

Pozn.: ^{*)} Zemědělská vodohospodářská správa, zrušená ke dni 31. 12. 2010.

Příklady nejvýznamnějších investičních akcí realizovaných v roce 2014

„Protipovodňová ochrana města Beroun“ (2011-2014) s celkovými náklady 125,091 mil. Kč. Technické řešení představuje soubor železobetonových zdí a zídek v kombinaci s mobilním hrazením a zemními hrázkami do výšky 1,2 m. Součástí řešení je opatření na kanalizační síti, podzemní technická stěna zamezující průsakům a hradící konstrukce náhonu. Ochrana zimního stadionu sestává z mobilních prvků a opatření na kanalizační síti. Vybudovaným opatřením se zvýšila ochrana na Q₁₀₀ s převýšením 0,3 m.

„Labe, Ústí nad Labem, levý břeh – protipovodňová ochrana na Q₁₀₀“ s celkovými náklady 338,231 mil. Kč. Opatření se skládá z podzemní injektážní stěny, železobetonových pasů a mobilní hrazení, dále byla provedena opatření k zajištění tzv. vnitřních vod. Druhá část opatření spočívá v doplnění železničního tělesa o těsnící prvek v patě tělesa. Ochráněno bude cca 455 obyvatel.

„Protipovodňová opatření města Velké Meziříčí“ s celkovými náklady 191,669 mil. Kč zajišťuje ochranu města před povodňovými průtoky Q₁₀₀. Jedná se o komplexní opatření podél toků Oslava a Balinka (ochranné zídky, úpravy nivelety břehů) a v těchto tocích (odstranění a úpravy jezů, prohrábky a úpravy koryta, úpravy lávek a mostů, zajištění výústí kanalizace klapkami). Ochráněno bude 1 048 obyvatel a 448 bytových jednotek.

Program Prevence před povodněmi II byl k 31. 12. 2014 ukončen s konstatováním, že zabezpečené dotační prostředky se podařilo téměř v plné výši realizovat. To, u takto finančně náročného programu, vypovídá o příkladné komunikaci Ministerstva zemědělství se všemi zainteresovanými správci vodních toků a bezproblémové administraci programu.

Předběžné vyhodnocení programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II

Program Podpora prevence před povodněmi II probíhal v období let 2007–2014, jeho hlavním cílem bylo snižování úrovně ohrožení povodňovými riziky v záplavových oblastech vodních toků. Program byl zaměřen na technická opatření podél vodních toků, opatření zvyšující retenci, zvyšování bezpečnosti vodních děl a vypracování studií odtokových poměrů a stanovování záplavových území. V rámci programu byly administrovány celkem 563 akce, z čehož bylo zrealizováno 379 investičních akcí. Z řad měst a obcí se jako příjemci dotace zapojilo do programu celkem 18 účastníků, z toho Hlavní město Praha realizovalo 4 investiční

akce s celkovou poskytnutou dotací 600 mil. Kč. Celkové náklady programu činily 11,2 mld. Kč, z toho 10,1 mld. Kč bylo poskytnuto formou dotací a 1,1 mld. Kč bylo financováno z vlastních zdrojů.

Celý program bude podrobně vyhodnocen v souladu s vyhláškou č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, ve znění pozdějších předpisů, v první polovině roku 2015 a toto vyhodnocení bude následně předloženo vládě ČR. Již v současné době je zřejmé, že v rámci této etapy byl vytvořen nový retenční objem cca 35,3 mil. m³, byly stabilizovány toky v délce téměř 172 km, vybudovaly se ochranné hráze v délce cca 105 km a zrekonstruovalo se téměř 11 km hrází, v rámci studií se řešilo více jak 2 tis. km délky vodních toků.

Dále došlo k aktualizaci stávajících vymezených záplavových území (zejména doplnění jejich aktivních zón). Proces vymezování záplavových území podél vodních toků dlouhodobě systémově podporovaný Ministerstvem zemědělství byl ukončen již v roce 2008, správci povodí vymezili záplavová území podél cca 12 100 km délky významných vodních toků (tj. cca 78 % jejich celkové délky). Pro zbylé úseky významných vodních toků není vymezení relevantní – jde o pramenné úseky ve svažitých (horských) terénech.

Všechny akce prošly stejným procesem výběru a hodnocení, musely odpovídat všem stanoveným požadavkům zahrnujícím mimo jiné i vliv na životní prostředí. Realizace projektů i přes nepříznivé klimatické podmínky včetně povodní proběhla úspěšně a stavby byly řádně dokončeny.

Celkově lze konstatovat, že tento velmi rozsáhlý a finančně náročný program byl velice úspěšný. Realizovaná opatření velmi kladně napomohla při ochraně před povodněmi již v červnu 2013 a jsou významnou prevencí před povodněmi do budoucna. Jako pozitivní lze konstatovat i fakt, že státní dotace poskytnuté na tento program byly téměř stoprocentně využity.

V souvislosti s vyhodnocením programu vytvořilo Ministerstvo zemědělství novou internetovou aplikaci informující o investičních akcích programu Prevence před povodněmi II. Jedná se o webovou aplikaci umístěnou na portále Ministerstva zemědělství (www.eagri.cz), jejímž cílem je podat přehledné informace o všech realizovaných stavebních akcích uvedeného dotačního titulu (2007–2014). Průvodce touto aplikací viz Příloha č. 1.

Program 129 120 – hodnoty dosažených parametrů

Název ukazatele	Jednotka	Hodnota dosaženého parametru
129 122 Podpora protipovodňových opatření s retencí		
Retenční objem	mil. m ³	35,084
Celkový objem	mil. m ³	0,252
Délka ochranné hráze	m	939,340
Délka úpravy/stabilizace toku	m	834,0
Délka rekonstruované hrany bezpečnostního přelivu	m	49,5
129 123 Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků		
Délka ochranné hráze	m	103 659,5
Délka úpravy stabilizace toku	m	170 852,1
Délka odlehčovacího koryta/štoly	m	1 890,0
Délka mobilní stěny	m	7 356,5
Délka přelivné hrany jezu	m	248,72
Délka rekonstruovaného úseku hráze	m	11 352,0
Retenční objem pro zachycení splavenin	tis. m ³	52,002
129 124 Podpora zvyšování bezpečnosti vodních děl		
Délka hrází včetně rekonstruovaných hrází	m	2 666,55
Délka bezpečnostního přelivu (včetně rekonstruovaných)	m	551,16
129 125 Podpora vymezování záplavových území a studií odtokových poměrů		
Délka řešeného úseku toku	km	2 080,035
129 126 Podpora zadržování vody v suchých nádržích na drobných vodních tocích		
Retenční objem	mil. m ³	0,228

3.2 Program 129 260 Podpora prevence před povodněmi III (2014–2019)

Program Podpora prevence před povodněmi III navazuje na úspěšnou I. etapu programu prevence před povodněmi (2002–2007) a II. etapu - Podpora prevence před povodněmi II (2007–2014) a zároveň vznikl v souvislosti s implementací směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Dokumentace programu byla schválena Ministerstvem financí pod č. j. MF-40702/2014/1904 dne 9. 5. 2014, resp. její 1. změna č. j. MF-56616/2014/1904 ze dne 14. 8. 2014. Opatření tohoto dotačního titulu budou zaměřena především na zvýšení retence, tedy opatření k řízeným rozlivům povodní, poldry a vodní nádrže s retenčními prostory. Zejména budou podporována chybějící opatření v oblastech s potenciálně významným povodňovým rizikem vymezených podle tzv. povodňové směrnice 2007/60/ES. Program je schválen na období 2014–2019, jeho administrace se řídí podle Pravidel České republiky – Ministerstva zemědělství pro poskytování finančních prostředků v oblasti vod a způsobu kontroly jejich užití, platných pro příslušný kalendářní rok.

Dotační program je rozčleněn na čtyři podprogramy 129 262 - „Podpora projektové dokumentace pro územní řízení“, 129 263 - „Podpora projektové dokumentace pro stavební řízení“, 129 264 - „Podpora protipovodňových opatření s retencí“ a 129 265 - „Podpora protipovodňových opatření podél vodních toků“.

Dotační prostředky na program 129 260

Zdroj	Státní rozpočet
Částka (mld. Kč)	4,65

Finanční rámec schváleného programu předpokládá celkové náklady ve výši 5,204 mld. Kč, z toho výdaje státního rozpočtu jsou plánované ve výši 4,65 mld. Kč. Vzhledem k tomu, že dokumentace programu byla schválena v polovině roku 2014, bylo možné v rámci administrace podaných žádostí poskytnout v roce 2014 pouze částku uvedenou v tabulce. V roce 2015 se předpokládá již vyšší čerpání finančních prostředků.

Program 129 260 – přehled skutečného čerpání v letech 2014 a předpoklad čerpání v letech 2015–2019 (v mil. Kč)

Zdroj	2014	2015 - 2019	Celkem
Státní rozpočet	0,3	4 649,7	4 650,0
Vlastní, příp. jiné zdroje	0	553,9	553,9
Celkem	0,3	5 203,6	5 203,9

3.3 Program 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží (2007–2015)

Program Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží navazuje na úspěšnou I. etapu programu (220 210), která byla realizována v letech 2003–2007. V tomto období bylo vybudováno cca 230 akcí v nákladech cca 2,139 mld. Kč.

Usnesením vlády č. 1304 ze dne 15. listopadu 2006 k Dokumentaci programu 129 120 Podpora prevence před povodněmi II a ke změně usnesení vlády č. 383 ze dne 12. dubna 2006 a č. 496 ze dne 10. května 2006 bylo ministru zemědělství uloženo zajistit v letech 2007–2012 realizaci programu 129 130 Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží v rozsahu dotačních prostředků ve výši 4,2 mld. Kč. Dokumentace programu 129 130 byla schválena Ministerstvem financí dne 26. 3. 2008 dopisem č. j. 19/15905/2008-194.

Dotační prostředky na program 129 130 dle usnesení vlády č. 1304 ze dne 15. 11. 2006

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	0,9	3,0	0,3

Následně byla provedena 1. změna Dokumentace programu 129 130, která byla schválena Ministerstvem financí pod č. j. 19/34056/2010-194 dne 7. 4. 2010. První změna vycházela ze zkušeností s administrací programu v uplynulých letech a zohledňovala aktuální potřeby programu. Touto změnou došlo k úpravě finanční bilance, a to k přesunu finančních prostředků úvěru EIB ve výši 1 mld. Kč do programu 129 120.

Následovala 2. změna Dokumentace programu, která byla schválena Ministerstvem financí pod č. j. 102744/2013/19-1904 dne 11. 10. 2013. Druhá změna řešila především prodloužení programu do roku 2015 a zároveň vytvoření nového podprogramu, určeného k odstraňování havarijních stavů a jejich následků na rybnících a vodních nádržích. Došlo také k úpravě finanční bilance v rozsahu dotačních prostředků programu ve výši cca 2,9 mld. Kč (přesunutí finančních prostředků úvěru EIB ve výši 0,183 mld. Kč do programu 129 120 a úprava objemu prostředků státního rozpočtu), a to v následující struktuře:

Dotační prostředky na program 129 130 dle 2. změny dokumentace z října 2013

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	0,848	1,817	0,259

Podle 2. změny Dokumentace programu 129 130 se v letech 2007–2015 předpokládalo financování výdajů programu ve výši 3,6 mld. Kč, z čehož představovaly 1,4 mld. Kč kapitálové výdaje (investice) a 2,2 mld. Kč běžné výdaje (neinvestice), z toho vlastní zdroje investorů ve výši 0,7 mld. Kč (v rámci této částky mohou být eventuálně uplatněny i jiné zdroje, zejména příspěvky z územních rozpočtů). Spoluúcast investorů na financování akcí zahrnutých do programu byla stanovena ve výši 20 % nákladů akce (s výjimkou žadatelů z oblasti výzkumných a školních ústavů). Předepsaná finanční spoluúcast investorů na realizaci akcí je evidována finančním manažerem - Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou, a. s.

Následná 3. změna Dokumentace programu, schválená Ministerstvem financí pod č. j. MF-39763/2014/1904 dne 5. 5. 2014, upravuje spuštění podprogramu 129 133 „Odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží“. Podprogram je financován v letech 2014–2015 v celkové výši 50 mil. Kč, z toho 30 mil. Kč za státního rozpočtu (Ministerstvo zemědělství zajistí finanční prostředky v potřebné výši převodem ze zdrojů kapitoly 329 – Ministerstva zemědělství) a 20 mil. Kč z vlastních zdrojů účastníků.

Dotační prostředky na program 129 130 dle 3. změny dokumentace z května 2014

Zdroj	Státní rozpočet	Úvěr EIB	Výnosy z privatizací
Částka (mld. Kč)	0,879	1,817	0,259

Podle 3. změny Dokumentace programu 129 130 se v letech 2007–2015 předpokládá financování výdajů programu ve výši 3,7 mld. Kč, z čehož představují 1,5 mld. Kč kapitálové výdaje (investice) a 2,2 mld. Kč běžné výdaje (neinvestice), z toho vlastní zdroje investorů ve výši 0,7 mld. Kč (v rámci této částky mohou být eventuálně uplatněny i jiné zdroje, zejména příspěvky z územních rozpočtů). Spoluúcast investorů na financování akcí zahrnutých do programu je stanovena ve výši 20 % nákladů akce (s výjimkou žadatelů z oblasti výzkumných a školních ústavů).

Hlavním cílem tohoto programu je zlepšení technického stavu rybníčního fondu České republiky a obnova vodohospodářských funkcí rybníků a vodních nádrží s ohledem na jejich význam při omezování extrémních hydrologických situací – povodní a sucha. Prioritou programu je odbahnění a realizace rekonstrukcí hrází a objektů rybníků a malých vodních nádrží s cílem obnovení jejich základních funkcí, zvýšení jejich bezpečnosti během povodní, zvýšení jejich využitelné retenční kapacity a zajištění výstavby nových vodních nádrží, které budou součástí systému protipovodňové ochrany. Podprogram 129 132 „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavba vodních nádrží“ skončil k 31. 12. 2013 a v roce 2014 byl závěrečně vyhodnocen. Po vyhodnocení podprogramu 129 132 bylo zjištěno, že bylo vytvořeno 1,031 mil. m³ retenčního prostoru nově budovaných nádrží a dále 8,287 mil. m³ zásobního prostoru řešeného v rámci obnovy a rekonstrukce stávajících rybníků. Uvedená hodnota 8,287 mil. m³ je rozdíl zásobního prostoru před realizací a po ní. Celkový zásobní prostor u všech realizovaných akcí činí cca 38,554 mil. m³. Tyto údaje vycházejí ze schválených manipulačních a provozních řádů rybníků a vodních nádrží. Program 129 130 vychází ze zkušeností s programem 229 210 „Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží“ a ještě výrazněji akcentuje a podporuje protipovodňové funkce rybníků a malých vodních nádrží a bezpečnost rybníčních hrází a souvisejících objektů.

Program 129 130 – přehled skutečného čerpání v letech 2007–2014 a předpoklad čerpání v roce 2015 (v mil. Kč)

Zdroj	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem
Úvěr od EIB	0	0	368,6	410,5	459,1	315,4	262,4	0	0	1 816,0
FNM ¹⁾	0	19,0	90,0	120,0	30,0	0	0	0	0	259,0
Státní rozpočet	0	399,5	160,0	0	31,0	93,2	22,0	3,0	65,0	773,7
Celkem dotace	0	418,5	618,6	530,5	520,1	408,6	284,4	3,0	65,0	2 848,7
Vlastní, příp. jiné zdroje ²⁾	8,8	101,4	143,8	145,7	152,2	141,7	115,7	8,2	20,0	837,5
Celkem	8,8	519,9	762,4	676,2	672,3	550,3	400,1	11,2	85,0	3 686,2

Pozn.: ¹⁾ Výnosy z privatizací, po novele zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky (zákon o zrušení Fondu národního majetku).

²⁾ Odchytky ve vlastních zdrojích jsou oproti minulým zprávám způsobeny upřesněním nákladů a vykázáním vlastních zdrojů.

Schválená dokumentace programu 129 130 počítá s maximálním finančním rámcem ve výši cca 2,9 mld. Kč. Předpoklad čerpání finančních zdrojů v roce 2015 je cca 0,065 mld. Kč.

Čerpání programu 129 130 v roce 2014 bylo nižší než v předchozích letech. Důvodem byla realizace nejvýznamnějších a finančně nejnákladnějších akcí již v letech minulých. V roce 2015 se předpokládá, že dojde k dofinancování veškerých akcí v rámci programu.

Program 129 130 – předpoklad parametrů u stavebně zahájených akcí v letech 2007–2014 po jejich dokončení

Název parametru	Jednotka	Hodnota dosaženého parametru
Opravy a rekonstrukce rybníčních hrází	tis. m ³	516,47
Vybudované a rekonstruované bezpečnostní zařízení na min. Q ₁₀₀	m	3 986,60
Vybudovaná či obnovená výpustná zařízení	m	1 236,95
Vytvoření zásobního prostoru vzniklého obnovou či rekonstrukcí rybníka	tis. m ³	8 286,98
Odbahnění	tis. m ³	7 715,50
Retenční prostor vytvořený výstavbou nových VN	tis. m ³	1 031,04

Pozn.: Uvedené hodnoty parametrů jsou upřesněny dle schválených manipulačních a provozních řádů.

Příklad vybraných investičních akcí realizovaných v roce 2014

„Rekonstrukce hráze a manipulačních objektů na rybníce Dolní Kladiny po havárii“ od žadatele BioFish s.r.o. s celkovými náklady 12,209 mil. Kč. Technické řešení spočívalo v opravě hráze, výpustního zařízení a vybudováním nového bezpečnostního přelivu. Vodní dílo je zařazeno do III. Kategorie vodních děl dle vyhlášky č. 471/2001 Sb., o technickobezpečnostním dohledu nad vodními díly, a realizací akce bylo zabezpečeno na Q₂₀₀.

4. Závěr

Realizovaná protipovodňová opatření v gesci Ministerstva zemědělství výrazně omezují rizika povodňových škod a naplňují tak „Strategii ochrany před povodněmi pro území České republiky“ schválenou usnesením vlády č. 382 ze dne 19. dubna 2000, která byla aktualizována v rámci Plánu hlavních povodí České republiky (schváleného usnesením vlády ČR ze dne 23. května 2007 č. 562).

V I. etapě programu Prevence před povodněmi (2002–2007) byl nastartován systémový proces cíleného zvyšování ochrany před povodněmi v ČR. Program Podpora prevence před povodněmi II byl poslední úpravou Dokumentace programu 129 120 schválenou usnesením vlády č. 682 ze dne 4. září 2013 prodloužen do roku 2014 (2007–2014), kdy byl ukončen. Jeho vyhodnocení bude v průběhu roku 2015 předloženo vládě ČR. Během tohoto programu bylo realizováno téměř 600 akcí, z toho cca 380 tzv. stavebních a cca 190 akcí zaměřených na vymezení záplavových území. Celkové náklady programu činily 11,2 mld. Kč, a to včetně vlastních zdrojů investorů. Dotační prostředky ve výši 10,1 mld. Kč se podařilo takřka beze zbytku vyčerpat na realizaci plánovaných akcí. Z vlastních zdrojů investorů byly použity prostředky překračující 1,1 mld. Kč. Funkčnost a efektivitu prostředků čerpaných na realizaci opatření potvrdila povodeň v roce 2013, kdy dokončená opatření vesměs obstála a i nedokončené stavby dokázaly zabránit významnějším škodám.

Na tento ukončený program navázal program Podpora prevence před povodněmi III, který vznikl rovněž v souvislosti s implementací směrnice 2007/60/ES o vyhodnocování a zvládání povodňových rizik. Je zaměřen především na zvýšení retence, tedy opatření k řízeným rozlivům povodní, poldry a vodní nádrže s retenčními prostory. Program je schválen na období 2014–2019 a v prvním roce bylo v jeho rámci investováno 0,3 mil. Kč.

Program Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží, plánovaný na léta 2007–2012, byl 3. změnou Dokumentace programu, schválenou Ministerstvem financí pod č. j. MF-39763/2014/1904 dne 5. 5. 2014, prodloužen do roku 2015 a rozšířen o nový podprogram, určený k odstraňování povodňových škod na hrázích a objektech rybníků a vodních nádrží. V rámci programu 129 130 bylo zabezpečeno celkem cca 3,7 mld. Kč dotačních prostředků (včetně vlastních zdrojů investorů). Ve sledovaném roce 2014 byly na cíle programu vynaloženy 3 mil. Kč z dotačních prostředků, předpoklad na dokončení programu v roce 2015 činí 65 mil. Kč dotačních prostředků.

Čerpání programů v gesci Ministerstva zemědělství probíhá uspokojivě a do ukončení programů se předpokládá dofinancování akcí v rámci jednotlivých programů.

Celkově lze shrnout, že protipovodňová opatření většího rozsahu, která byla v posledních cca 10 letech realizována především v rámci I. a II. etapy Programu prevence

před povodněmi, splnila až na několik výjimek svůj ochranný účel a velmi významně tak přispěla k eliminaci povodňových škod v chráněném území.

Úkol předkládat dotčený materiál dle usnesení vlády č. 496 ze dne 10. května 2006 (bod II/5) byl uložen v souvislosti s přijatým úvěrem z Evropské investiční banky na financování programu Podpora prevence před povodněmi II. Vzhledem k tomu, že tento program byl ukončen k 31. 12. 2014, byl tento bod usnesení zrušen (viz usnesení vlády č. 267 ze dne 15. dubna 2015).

V souladu s přijatým usnesením vlády č. 267 ze dne 15. dubna 2015 bude další souhrnná hodnotící zpráva o realizaci prevence před povodněmi (v gesci Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí) předložena Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (do 30. dubna 2018).